

Besluit

Ons kenmerk : ACM/UIT/629844
Zaaknummer : ACM/24/191124, ACM/24/191126, ACM/24/190996, ACM/24/191000
Datum : 16 juli 2025

Samenvatting

Op 25 juni 2024 legde de ACM aan Prijsvrij.nl B.V. en D-Reizen Online B.V. (hierna: partijen) lasten onder dwangsom op. Zij werden gelast per 1 oktober 2024 de overtreding van consumentenwetgeving op hun websites te beëindigen onder verbeurte van een dwangsom.

Partijen bieden online pakketreizen aan. Wanneer de consument klikt op een aanbieding op de zoekpagina van partijen, kan op de volgende pagina de beschikbaarheid van de aanbieding *realtime* opgevraagd worden. De ACM stelde vast dat die actuele prijs vaak anders (hoger of lager) was dan de geadverteerde prijs op de zoekpagina. Deze prijssprongen zijn volgens de ACM in strijd met consumentenwetgeving. De lasten verplichtten de pakketreisaanbieders om prijssprongen tijdens het boeken van pakketreizen te voorkomen.

Partijen dienden bezwaar in tegen de opgelegde lasten en de besluiten deze openbaar te maken (hierna: de besluiten). Ook verzochten zij de voorzieningenrechter om schorsing van de besluiten. Dit verzoek is toegewezen en de besluiten zijn geschorst. De ACM besloot op 20 december 2024 de besluiten in te trekken en daarmee het handhavingstraject te stoppen.

De bezwaren van partijen zien ook op die intrekingsbesluiten. In dit besluit op bezwaar verklaart de ACM de bezwaren deels gegrond, omdat de intrekingsbesluiten niet voldoende gemotiveerd zijn. De ACM vult de motivering aan. De aanvullende motivering luidt dat de ACM zonder nader onderzoek geen overtreding kon vaststellen en dat de ACM het benodigde aanvullende onderzoek in de bezwaarfase in dit geval niet uitvoerbaar vindt. De ACM verklaart de bezwaren niet ontvankelijk voor zover ze zien op de wijze van publicatie van de intrekingsbesluiten op de website van de ACM.

1. Achtergrond en verloop van de zaak

1. Prijsvrij.nl B.V. en D-Reizen Online B.V. (hierna: partijen) bieden online pakketreizen aan. Wanneer de consument klikt op een aanbieding op de zoekpagina van partijen, kan op de volgende pagina de beschikbaarheid van de aanbieding *realtime* opgevraagd worden. De ACM stelde vast dat die actuele prijs vaak anders (hoger of lager) was dan de geadverteerde prijs op de zoekpagina. Deze prijssprongen zijn volgens de ACM in strijd met consumentenwetgeving.¹ Op 25 juni 2024 legde de ACM partijen lasten onder dwangsom op.² De ACM gelastte partijen de overtredingen op hun websites uiterlijk 1 oktober 2024 te beëindigen en beëindigd te houden,

¹ Namelijk artikel 8.8, Wet handhaving consumentenbescherming juncto artikel 6:193d juncto 6:193e, aanhef en onder c, Burgerlijk Wetboek alsook van artikel 6:193f, onder b, juncto 7:502, eerste lid, onder c, Burgerlijk Wetboek.

² Dossierstuk 45 Prijsvrij en dossierstuk 48 D-Reizen.

onder verbeurte van een dwangsom. Op 10 juli 2024 besloot de ACM de lasten onder dwangsom openbaar te maken.³

2. Partijen hebben hiertegen bezwaar gemaakt en dienden verzoeken in tot schorsing van de lasten en de openbaarmakingsbesluiten (hierna: de besluiten). In een voorlopig oordeel op 24 september 2024 schorste de voorzieningenrechter de besluiten.⁴
3. Tussen 14 november 2024 en 31 januari 2025 heeft de ACM in het kader van de (voorgenomen) intrekking van de besluiten overleg met partijen gevoerd over die intrekking en de afhandeling van de bezwaren.⁵ Op 20 december 2024 trok de ACM de besluiten in.⁶ De eerder ingediende bezwaren zien op grond van artikel 6:19, eerste lid, Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) ook op de intrekkingbesluiten. Op 27 maart 2025 vulden partijen hun gronden van bezwaar aan.⁷
4. Op 2 en 9 mei 2025 dienden partijen op verzoek van de ACM een toelichting in op de noodzaak en redelijkheid van de deskundigenrapporten waarvan ze eerder vergoeding vroegen.⁸
5. Op 16 mei 2025 vond een hoorzitting van de bezwaarschriftencommissie van de ACM plaats. Hiervan is een verslag gemaakt, dat partijen op 11 juni 2025 is toegezonden.⁹

2. Beoordeling bezwaargronden

2.1. Omvang heroverweging

6. De besluiten waar partijen bezwaar tegen maakten zijn met de intrekkingbesluiten ingetrokken. De ACM is zo grotendeels tegemoet gekomen aan de bezwaren. De bezwaargronden die eerder tegen die besluiten zijn ingediend, worden dan ook niet betrokken bij de heroverweging. Partijen hebben nog wel belang bij een heroverweging van de intrekkingbesluiten, omdat hierin niet besloten is op hun verzoeken om vergoeding van de in de bezwaarfase gemaakte proceskosten en de kosten voor deskundigen.¹⁰

2.2. Achtergrond intrekkingbesluiten

7. Voordat de ACM ingaat op de bezwaren gericht tegen de intrekkingbesluiten, zet de ACM uiteen hoe de intrekkingbesluiten en de publicatie daarvan op de website van de ACM tot stand zijn gekomen.
8. De voorzieningenrechter heeft de besluiten geschorst, omdat naar haar voorlopig oordeel die besluiten geen stand kunnen houden. De voorzieningenrechter komt tot dit voorlopig oordeel omdat zij de kwalificatie van de feiten als overtreding betwijfelt. Verder betwijfelt zij de door de ACM gestelde schade voor de consument en de evenredigheid van het handhavend optreden.
9. De ACM concludeerde na analyse van het voorlopig oordeel dat de besluiten om de lasten op te leggen niet voldoende zorgvuldig zijn voorbereid. Dit gebrek kan in beginsel in de bezwaarfase hersteld worden. Daarvoor is echter nader onderzoek nodig. De ACM is van oordeel dat het benodigde nader onderzoek in dit geval niet uitvoerbaar is in de context van een

³ Dossierstuk 52 Prijsvrij en dossierstuk 56 D-Reizen.

⁴ ECLI:NL:RBROT:2024:9494.

⁵ Dossierstukken 60-67 Prijsvrij en dossierstukken 66-73 D-Reizen.

⁶ Dossierstuk 65 Prijsvrij en dossierstuk 71 D-Reizen.

⁷ Dossierstuk 70 Prijsvrij en dossierstuk 76 D-Reizen.

⁸ Dossierstuk 77 Prijsvrij, dossierstuk 83 D-Reizen en ACM/IN/989896.

⁹ ACM/UIT/650325 en ACM/UIT/649271.

¹⁰ Zie hoofdstuk 3 van dit besluit.

bezwaarprocedure en binnen een redelijke termijn. Daarom kwam de ACM tot de conclusie dat de lasten onder dwangsom geen stand konden houden. Ook de publicatiebesluiten konden daarmee geen stand houden.

10. De ACM heeft daarom aangekondigd van verdere handhaving af te zien en daartoe intrekingsbesluiten te nemen. Verder heeft de ACM voorgesteld om overleg te voeren met partijen over de inhoud van waarschuwingen voor prijssprongen op hun websites en over de vergoeding van door partijen gemaakte kosten voor een deskundige. Partijen gaven daarop de wens te kennen dat de ACM het handhavingstraject zou beëindigen vóórdat het door de ACM voorgestelde overleg zou plaatsvinden. Dat heeft ertoe geleid dat de ACM op 20 december 2024, na overleg met partijen, de lasten onder dwangsom en de publicatiebesluiten heeft ingetrokken in aparte intrekingsbesluiten. De ACM heeft daarin gemotiveerd dat zij de besluiten intrekt om proceseconomische overwegingen. Na de intrekkingen zou met partijen gesproken worden over de verzoeken tot vergoeding van de proceskosten en kosten van deskundigen.¹¹
11. In reactie op een uitnodiging voor een gesprek met de ACM, lieten partijen in januari 2025 weten eerst publicatie van de intrekingsbesluiten met een nieuwsbericht te wensen. De ACM heeft op 11 februari 2025 de intrekingsbesluiten integraal gepubliceerd met vermelding van de bedrijfsnamen. Dat laatste gebeurde op verzoek van partijen.¹² De ACM heeft daarbij geen apart nieuwsbericht gepubliceerd. Zij heeft daarbij wel verwezen naar de uitspraak van de voorzieningenrechter.
12. Partijen hebben aanvullende bezwaren ingediend tegen de intrekingsbesluiten.¹³

2.3. Herroepen/intrekken

13. In bezwaar stellen partijen dat de besluiten niet ingetrokken hadden mogen worden, maar na heroverweging in bezwaar hadden moeten worden herroepen.¹⁴ Zij stellen dat de ACM met het intrekken van de besluiten in strijd met het verbod van *détournement de pouvoir* heeft gehandeld.¹⁵ Op de hoorzitting hebben zij echter ook verklaard dat het hen om het even is of het handhavingstraject werd beëindigd met intrekingsbesluiten of door herroeping in het kader van een bezwaarprocedure. Het gaat partijen uiteindelijk om de motivering van de besluiten en daarmee om de publieke zuivering van hun naam en (integrale) vergoeding van de in bezwaar gemaakte kosten en andere schade. Dat bevestigen zij nog eens in een nadere toelichting naar aanleiding van de hoorzitting.¹⁶
14. Vanwege hetgeen partijen tijdens de hoorzitting verklaarden en daarna bevestigden, is er geen aanleiding meer om in te gaan op de bezwaren voor zover die zijn gericht tegen de keuze van de ACM om het handhavingstraject te beëindigen door intrekingsbesluiten te nemen. Niettemin hecht de ACM eraan op te merken dat zij in overleg met partijen tot deze keuze is gekomen.¹⁷ De ACM wilde met de intrekking zo snel mogelijk transparantie en zekerheid verschaffen aan partijen dat de besluiten daadwerkelijk van tafel waren. Verder zijn partijen door de keuze voor intrekingsbesluiten niet in hun rechten geschaad: het rechtsgevolg dat zij wensen, is immers ingetreden (beëindiging van het handhavingstraject). En de ACM is ook bij een intrekking van de besluiten gehouden de in de bezwaarfase gemaakte kosten te vergoeden, voor zover die

¹¹ Op 25 november 2024 dienden partijen facturen van deskundigenkosten in ter hoogte van in totaal [VERTROUWELIJK], incl. BTW. Dossierstuk 62 Prijsvrij en dossierstuk 68 D-Reizen. Dat was een aanzienlijk hoger bedrag dan waar de ACM eerder vanuit was gegaan. Zie ook randnummer 50.

¹² De voorzieningenrechter had de openbaarmakingsbesluiten immers geschorst. De lasten waren daarom niet gepubliceerd en de bedrijfsnamen niet bekend gemaakt door de ACM. [ACM trekt drie lasten in opgelegd aan reisaanbieders voor prijsverspringingen | ACM](#)

¹³ Dossierstuk 70 Prijsvrij en dossierstuk 76 D-Reizen.

¹⁴ Dossierstuk 70 Prijsvrij en dossierstuk 76 D-Reizen, randnummers 13-16.

¹⁵ Spreekaantekeningen gemachtigden. ACM/IN/989876.

¹⁶ ACM/IN/994833.

¹⁷ Zie randnummer 10.

redelijkerwijs gemaakt zijn.¹⁸ Een schending van het verbod van détournement de pouvoir of een andere rechtsregel is daarom niet aan de orde. Deze bezwaargrond kan dan ook niet slagen.

2.4. Motivering intrekingsbesluiten

15. Partijen maken bezwaar tegen de motivering dat de ACM de intrekingsbesluiten om proceseconomische redenen neemt. Zij vinden deze motivering onjuist en misleidend.
16. De ACM overweegt hierover dat zij heeft besloten geen nader onderzoek te doen om de niet voldoende voorbereiding van de lasten onder dwangsom in bezwaar te herstellen. Dat deed de ACM omdat zij meent dat het benodigde nader onderzoek in dit geval niet uitvoerbaar is in de context van de bezwaarprocedure en binnen een redelijke termijn. Het klopt dus dat de ACM om proceseconomische redenen heeft besloten de besluiten in te trekken.
17. De ACM is het eens met partijen dat uit die motivering niet duidelijk blijkt dat de besluiten last onder dwangsom zijn ingetrokken omdat zij niet voldoende zorgvuldig waren voorbereid. Ook blijkt uit de intrekingsbesluiten niet dat de ACM – nu zij geen ruimte zag om nader onderzoek te doen in de bezwaarfase – uiteindelijk geen overtreding heeft kunnen vaststellen. De bezwaargrond van partijen dat de motivering van de intrekingsbesluiten niet voldoende is, slaagt. In zoverre zijn de bezwaren tegen de intrekingsbesluiten gegrond.
18. De ACM herstelt het motiveringsgebrek in deze beslissing op bezwaar door de motivering van de intrekingsbesluiten aan te vullen. De aanvulling luidt dat de ACM vanwege proceseconomische overwegingen besloot geen nader onderzoek te doen. Daaruit volgt dat – gelet op de onzorgvuldige voorbereiding van de besluiten lasten onder dwangsom – de ACM geen overtredingen heeft kunnen vaststellen. De ACM laat de intrekingsbesluiten voor het overige in stand.

2.5. Publicatie intrekingsbesluiten

19. Partijen kunnen zich niet vinden in de wijze van openbaarmaking van de intrekingsbesluiten. Zij wijzen erop dat de ACM haar eigen werkwijze voor de publicatie van besluiten niet gevolgd heeft. Daardoor zijn zij ten onrechte niet betrokken bij de inhoud van de publicatie van de intrekingsbesluiten. Zo zijn in het bijbehorende nieuwsbericht hun namen onterecht niet vermeld. Verder is door de manier waarop de ACM de publicatie heeft vormgegeven hun naam niet gezuiverd, terwijl zij met de publicatie juist dat beoogden. Eerherstel is belangrijk voor partijen omdat de eerdere berichtgeving van de ACM - in combinatie met publicaties van de Consumentenbond - tot hen kon worden herleid. Partijen vinden dat hun naam alsnog gezuiverd moet worden door openbaarmaking van de gegrondverklaring van hun bezwaren. De ACM moet openbaar maken dat zij geen overtreding heeft kunnen vaststellen, of dat prijsprongen bij online pakketreisaanbieders geen overtredingen van consumentenwetgeving zijn, aldus partijen.
20. Het is aan de ACM om besluiten te publiceren op een wijze die volgens haar passend is. Anders dan partijen zag de ACM geen aanleiding voor het plaatsen van een nieuwsbericht bij de publicatie van de intrekingsbesluiten. Zij besloot het handhavingstraject jegens partijen te beëindigen vanwege de redenen omschreven in randnummer 9. Niet vanwege een veranderd inzicht van de ACM over prijsprongen in het boekingsproces. De intrekingsbesluiten zijn geplaatst onder een korte aankondiging¹⁹ met verwijzing naar de uitspraak van de voorzieningenrechter van de rechtbank Rotterdam, waarmee de lasten onder dwangsom eerder werden geschorst.²⁰

¹⁸ Zie hoofdstuk 3.

¹⁹ Die aankondiging dient als 'landingspagina' waarop de besluiten worden gepubliceerd.

²⁰ [ACM trekt drie lasten in opgelegd aan reisaanbieders voor prijsverspringingen | ACM](#).

21. De publicatie van de intrekingsbesluiten met vermelding van bedrijfsnamen vond plaats op uitdrukkelijk verzoek van partijen. Partijen zijn ook niet geschaad in hun belangen door de publicatie. Vanwege het verzoek tot publicatie, was er voor de ACM geen noodzaak een publicatiebesluit te nemen. De bezwaren tegen de wijze van openbaarmaking van de intrekingsbesluiten zijn dan ook niet-ontvankelijk.
22. De ACM stelt voorop dat zij tot de publicatie van de intrekingsbesluiten zelf niets in de openbaarheid heeft gebracht dat direct herleidbaar is tot de betrokken drie online pakketreisaanbieders. De ACM heeft in november 2023 een bericht gepubliceerd dat vijf grote, bij naam genoemde reisaanbieders de prijzen van hun pakketreizen nu duidelijk vermelden en dat het onderzoek naar vijf andere, niet bij naam genoemde aanbieders doorgaat.²¹ In juli 2024 maakte de ACM in een nieuwsbericht kenbaar dat uit onderzoek is gebleken dat elf niet nader benoemde reisaanbieders, die hun prijzen eerder onvolledig vermeldde, hun prijsvermelding na tussenkomst van de ACM hebben gecorrigeerd. In hetzelfde bericht meldde de ACM dat aan drie pakketreisaanbieders lasten onder dwangsom zijn opgelegd voor prijsprongen tijdens het boeken van pakketreizen.²² De berichtgeving is hooguit indirect herleidbaar geweest.
24. In het licht van wat in de bezwaarprocedure door partijen is ingebracht, wordt in het publicatiebericht bij deze beslissing op bezwaar de aanvulling van de motivering benoemd.

3. Beoordeling verzoek kosten

3.1. Verzoek vergoeding door partijen gemaakte kosten

25. Partijen verzoeken om vergoeding van twee kostenposten: (i) de kosten voor rechtsbijstand en (ii) de kosten voor het inschakelen van een deskundige.
26. De ACM vergoedt de kosten die binnen de geldende juridische kaders voor vergoeding in aanmerking komen.
27. De verplichting tot kostenvergoeding volgt uit artikel 7:15 Awb. Daarin staat dat kosten die een belanghebbende in verband met de behandeling van een bezwaar redelijkerwijs heeft moeten maken, door het bestuursorgaan worden vergoed, indien het bestreden besluit wordt herroepen wegens aan het bestuursorgaan te wijten onrechtmatigheid. Zoals blijkt uit jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep,²³ omvat dit ook de situatie waarin een besluit wordt ingetrokken in plaats van herroepen, als het bezwaar aanleiding was voor die intrekking.
28. Op grond van dezelfde bepaling gelden er nadere regels die zien op de kosten die voor vergoeding in aanmerking komen en de wijze waarop de vergoeding wordt vastgesteld. Artikel 1, onder a en b, Besluit proceskosten bestuursrecht (hierna: Bpb) bepaalt dat kosten van door een derde beroepsmatig verleende rechtsbijstand en kosten van een deskundige die door een partij of een belanghebbende is meegebracht of opgeroepen, dan wel van een deskundige die aan een partij verslag heeft uitgebracht, voor vergoeding in aanmerking komen.
29. Partijen hebben verzocht om vergoeding van de kosten die zijn gemaakt in het kader van zowel de voorlopige voorzieningenprocedure als de bezwaarprocedure. De ACM heeft in de intrekingsbesluiten – in overleg met partijen – nog geen besluit genomen over de verzoeken. Daarmee is niet volledig beslist op het bezwaar, zoals bedoeld in artikel 6:19, eerste lid, Awb. Deze

²¹ [Meer reisaanbieders vermelden prijzen pakketreizen nu duidelijk | ACM.](#)

²² [ACM waarschuwt consumenten voor prijsverspringingen bij vakantiehuizen | ACM.](#)

²³ Vergelijk ECLI:NL:CRVB:2005:AT7365.

omissie kan in deze heroverweging worden hersteld door alsnog op de verzoeken om kostenvergoeding te beslissen.

30. De ACM overweegt in dit kader of de bezwaren daadwerkelijk de aanleiding waren voor de intrekking van de besluiten. Na analyse van het oordeel van de voorzieningenrechter concludeerde de ACM dat de oorspronkelijke besluiten niet voldoende zorgvuldig waren voorbereid en niet voldoende waren gemotiveerd. Hoewel aanvulling van de motivering in heroverweging mogelijk werd geacht, besloot de ACM af te zien van het daarvoor noodzakelijke nadere onderzoek. In plaats daarvan koos zij ervoor de besluiten in te trekken. De ACM stelt vast dat het indienen van de bezwaren mede aan de basis lag van deze besluitvorming. Daarom komen de gevraagde kosten in beginsel voor vergoeding in aanmerking. Hieronder licht de ACM toe waar dat toe leidt.

3.2. Kosten voor rechtsbijstand

31. Partijen verzoeken om vergoeding van vier soorten kosten voor rechtsbijstand: (i) het indienen van het (aanvullend) bezwaarschrift, (ii) indienen van het verzoekschrift, (iii) indienen van het tweede aanvullend bezwaarschrift en (iv) het verschijnen ter zitting. In totaal zou het volgens partijen gaan om 4 punten.²⁴

2 proceshandelingen

32. Op de hoorzitting hebben partijen aangegeven dat de kosten voor het indienen van het verzoekschrift in de voorlopige voorziening procedure al zijn vergoed.²⁵ De ACM gaat er vanuit dat partijen met 'het verschijnen ter zitting' bedoelen het verschijnen op de hoorzitting in de bezwaarprocedure. De kosten voor het verschijnen op zitting in de voorlopige voorzieningprocedure heeft de ACM namelijk al vergoed.²⁶
33. Partijen krijgen de kosten vergoed voor het indienen van een bezwaarschrift en het verschijnen op de hoorzitting. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen het indienen van een pro forma bezwaarschrift en een aanvullend bezwaarschrift. Dat betekent dat alleen de handelingen die genoemd zijn in het Bpb voor vergoeding in aanmerking komen. Om deze reden krijgen partijen één vergoeding voor het indienen van het bezwaarschrift. Ook voor het verschijnen op de hoorzitting krijgen partijen een vergoeding.
34. De besluiten waartegen bezwaar is ingesteld zijn samenhangende zaken. De ACM heeft de zaken gelijktijdig behandeld en alle partijen worden door dezelfde gemachtigde bijgestaan, die in elk van de zaken nagenoeg dezelfde werkzaamheden hebben verricht.²⁷ Voor het berekenen van de vergoeding worden de samenhangende zaken als één zaak beschouwd.

Berekening vergoeding

35. De ACM volgt het oordeel van de voorzieningenrechter dat het gaat om zware zaken en dat daarom de factor 1,5 toegepast moet worden.²⁸ Ook volgt de ACM het oordeel van de voorzieningenrechter dat het om meer dan vier samenhangende zaken gaat. Daarom wordt ten aanzien hiervan ook de factor 1,5 toegepast.²⁹ De totale vergoeding voor partijen tezamen bedraagt € 2.911,50.³⁰

²⁴ Dossierstuk 70 Prijsvrij en dossierstuk 76 D-Reizen, randnummer 25.

²⁵ Verslag van de hoorzitting. ACM/UIT/649271, p. 7.

²⁶ Rb. Rotterdam 24 september 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:9494, ro. 44.

²⁷ Artikel 3, lid 2, Besluit proceskosten bestuursrecht.

²⁸ Rb. Rotterdam 24 september 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:9494, ro. 44. Besluit proceskosten bezwaarschrift, bijlage C1.

²⁹ Rb. Rotterdam 24 september 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:9494, ro. 44. Besluit proceskosten bezwaarschrift, bijlage C2.

³⁰ Elke handeling heeft een waarde van € 647 euro. In dit geval zijn er twee handelingen: (i) indienen van het bezwaarschrift en (ii) het bijwonen van de hoorzitting. Dus $2 \times € 647 = € 1.294$ euro. Omdat het samenhangende zaken zijn wordt het gezien als één zaak. Voor de zwaarte van de zaak geldt een factor 1,5 en omdat het 4 of meer samenhangende zaken zijn geldt een factor 1,5. $€ 1.294 \times 1,5 \times 1,5 = € 2.911,50$ euro.

3.3. Vergoeding kosten deskundigen

36. Partijen verzoeken om integrale vergoeding van de kosten van de door hen ingeschakelde deskundigen RBB Economics en Oxera van in totaal [VERTROUWELIJK], exclusief BTW. Partijen stellen recht te hebben op deze vergoeding, omdat de primaire besluiten zijn geschorst en ingetrokken op grond van bezwaren die zij al in een vroeg stadium hadden ingebracht. Volgens partijen heeft de ACM de genoemde bezwaren herhaaldelijk en bewust genegeerd. Partijen stellen verder dat de ACM de hoogte van de deskundigenkosten heeft ingezien tijdens de zitting bij de voorzieningenrechter en vervolgens heeft toegezegd deze kosten te vergoeden.

37. Hieronder beoordeelt de ACM of de door partijen opgevoerde kosten voor deskundigenrapporten voor vergoeding in aanmerking komen. De ACM toetst of het inschakelen van de deskundigen redelijk was en of de hoogte van de kosten in verhouding staat tot de verrichte werkzaamheden. Het rapport van RBB Economics voldoet slechts gedeeltelijk aan deze toets en het rapport van Oxera voldoet niet aan deze toets. Daarom wordt slechts een beperkt deel van de kosten van RBB Economics vergoed, en wel tegen het maximale forfaitaire tarief. Tot slot zet de ACM uiteen dat er geen toezegging is gedaan om de volledige deskundigenkosten te vergoeden.

Beoordelen redelijkheid van de geclaimde kosten

38. Voor het vergoeden van deskundigenkosten geldt een dubbele redelijkheidstoets. Het inschakelen van de deskundige en de hoogte van zijn kosten moeten beide redelijk zijn.³¹ Het inschakelen van een deskundige is redelijk als zijn niet-juridische expertise een bijdrage kan leveren aan de beantwoording van een voor het geschil mogelijk relevante vraag.³² Als de belanghebbende een deskundige inschakelt voor een onderwerp waarvan redelijkerwijs te voorzien is dat dit niet door de rechtbank zal worden behandeld, dan wordt geen vergoeding toegekend.³³

39. Het rapport van RBB Economics voldoet deels aan deze maatstaf. Het rapport van Oxera voldoet niet hieraan. De ACM licht dit als volgt toe.

40. De rapporten van RBB Economics en Oxera zijn opgesteld in het kader van de voorlopige voorzieningsprocedure, voor het grootste deel nadat aan partijen lasten onder dwangsom zijn opgelegd vanwege het overtreden van de consumentenwetgeving. Op basis van de genoemde rapporten is door partijen betoogd dat de door de ACM vastgestelde overtredingen niet zijn gepleegd.

Het inschakelen van RBB Economics

41. Het inschakelen van RBB Economics is redelijk, voor zover deze deskundige geanalyseerd heeft of uit de boekingsgraden blijkt dat consumenten tijdens een prijscheck in een boekingsfunnel terechtkomen. De omvang van het rapport staat echter niet in verhouding tot de voorliggende vragen. Verder geldt voor grote delen van het rapport – met name die zien op de gevolgen voor het bedrijfsmodel van partijen- dat inschakelen van een deskundige niet nodig was. De ACM is van oordeel dat partijen die gevolgen goeddeels zelfstandig hadden kunnen vaststellen. Zij zijn immers zelf het beste in staat om de impact van de lasten op hun bedrijfsmodel te beoordelen.

De hoogte van de kosten van RBB Economics

42. Wat betreft de redelijkheid van de hoogte van de kosten van RBB Economics is van belang dat grote delen van het rapport in deze zaak zijn overgenomen uit een rapport dat in opdracht van Elmar Reizen B.V. (Dé VakantieDiscounter) is opgesteld. In het rapport van partijen staat namelijk dat het een samenvatting bevat van de argumenten en analyses uit het rapport van Dé VakantieDiscounter. RBB Economics concludeert op basis van gesprekken met partijen dat de werkwijze van de drie betrokken websites voldoende overeenkomt om de bevindingen uit het

³¹ ECLI:NL:CBB:2021:136, ro. 10.

³² ECLI:NL:CBB:2021:961, ro. 6.2.3 en ECLI:NL:RVS:2012:BW5293, ro. 2.23.2.

³³ ECLI:NL:RBROT:2019:5089, ro. 16.5

eerdere rapport ook op deze partijen van toepassing te achten. Waar nodig zijn aangepaste cijfers en relevante verschillen opgenomen.³⁴ De aangepaste onderdelen zijn echter zeer beperkt.

43. De ACM komt tot de conclusie dat slechts een beperkt deel van de kosten voor de werkzaamheden van RBB Economics voor vergoeding in aanmerking komt. De ACM acht een vergoeding van 25% van de kosten, waarvan vergoeding is verzocht, redelijk.

Het inschakelen van Oxera

44. In het rapport van Oxera wordt niet ingegaan op de vraag of er een overtreding is gepleegd. Dit rapport beperkt zich tot de bespreking van de bedrijfsmodellen in de sector, het effect van de lasten onder dwangsom op de concurrentie, het belang van partijen om hun bedrijfsmodellen te behouden en de stelling dat de lasten onder dwangsom geen voordeel opleveren voor consumenten. De ACM vindt de reikwijdte van dat onderzoek gezien de voorliggende vragen te ruim. De ACM vindt ook hier dat partijen het onderzoek goeddeels zelf hadden kunnen doen. Het was dus niet nodig daarvoor een deskundige in te schakelen. Om die reden worden de kosten voor dit rapport niet vergoed.

De hoogte van de kosten van Oxera

45. Ten overvloede merkt de ACM op dat de rapporten die Oxera heeft opgesteld in opdracht van partijen en Dé VakantieDiscounter nagenoeg identiek zijn, zodat de hoogte van de betreffende kosten in ieder geval niet als redelijk kan worden beschouwd.

Vergoeding van het forfaitaire tarief

46. Voor deskundigenkosten geldt een maximumtarief van € 154,50 per uur (het forfaitaire tarief).³⁵ Slechts in uitzonderlijke, schrijnende gevallen – waarin strikte toepassing van dit tarief evident onrechtvaardig zou zijn – mag van dit maximum worden afgeweken.³⁶ Daarvan is in deze zaak geen sprake. Voor toekenning van een integrale vergoeding, zoals door partijen verzocht, bestaat dan ook geen aanleiding. De ACM gaat daarom uit van het maximale forfaitaire tarief, mede in het licht van de daadwerkelijk door deskundigen van partijen in rekening gebrachte uurtarieven.
47. Voorgaande betekent dat de ACM partijen op basis van de door RBB Economics gefactureerde uren een bedrag van € 1.564,31 vergoedt. Dit bedrag is gebaseerd op de volgende berekening: 40,5 uur x € 154,50 = € 6.257,25. Van dit bedrag wordt - zoals gezegd - 25% vergoed. Deze vergoeding wordt op verzoek van partijen in gelijke delen (ieder voor de helft) verdeeld tussen Prijsvrij.nl B.V. en D-Reizen Online B.V.

De ACM heeft geen toezegging gedaan

48. De ACM heeft partijen geen toezegging gedaan om de deskundigenkosten integraal te vergoeden. Na de zitting bij de voorzieningenrechter is er contact geweest met de gemachtigde van partijen, waarbij de ACM te kennen heeft gegeven dat zij bereid is om deskundigenkosten te vergoeden. Dat was in de veronderstelling dat de bezwaren hiermee informeel zouden kunnen worden afgehandeld. Op dat moment wist de ACM niet hoe hoog die kosten waren. Vervolgens hebben partijen op 25 november 2024 de onderliggende facturen overgelegd en aanspraak gemaakt op een bedrag van [VERTROUWELIJK]. Dit bedrag is onredelijk hoog. De ACM heeft zich dan ook op het standpunt gesteld dat de ingediende facturen beoordeeld moeten worden op hun redelijkheid. Pas op 2 mei 2025 dienden partijen op verzoek van de ACM een specificatie van de kosten in waardoor beoordeling van de redelijkheid mogelijk werd.³⁷

³⁴ In afzonderlijke, rood gemarkeerde alinea's.

³⁵ Krachtens artikel 3, eerste lid, van de Wet tarieven in strafzaken, dat op grond van artikel 2, eerste lid, onder b, Bpb van toepassing is, en in samenhang met artikel 6 van het Besluit tarieven in strafzaken 2003.

³⁶ Dit volgt uit de toelichting bij artikel 2, derde lid, Bpb.

³⁷ Dossierstuk 77 Prijsvrij en dossierstuk 83 D-Reizen. Op 9 mei 2025 dienden partijen een correctie in. ACM/IN/989896.

4. Besluit

De Autoriteit Consument en Markt:

- Verklaart het bezwaar van Prijsvrij.nl B.V. en D-Reizen Online B.V. deels gegrond;
- Verklaart het bezwaar van Prijsvrij.nl B.V. en D-Reizen Online B.V. voor zover gericht tegen de wijze van publicatie van de besluiten van 20 december 2024 niet-ontvankelijk;
- Handhaaft haar besluiten van 20 december 2024 met kenmerken ACM/UIT/636994 en ACM/UIT/636613 onder aanvulling van de motivering;
- Kent aan Prijsvrij.nl B.V. en D-Reizen Online B.V. tezamen een kostenvergoeding voor rechtsbijstand toe van € 2.911,50, gelijkelijk tussen hen te verdelen en bepaalt dat dit bedrag door de ACM zal worden uitbetaald op het door partijen aan te geven bankrekeningnummer;
- Kent Prijsvrij.nl B.V. respectievelijk D-Reizen Online B.V. een vergoeding van kosten voor deskundigen toe van € 1.564,31, gelijkelijk tussen hen te verdelen en bepaalt dat dit bedrag door de ACM zal worden uitbetaald op het door partijen aan te geven bankrekeningnummer.

Den Haag, **16 juli 2025**

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,
w.g.

Drs. M. Ridderbos,
Bestuurslid

Als u belanghebbende bent, kunt u beroep instellen tegen dit besluit. Stuur uw gemotiveerde beroepschrift naar de Rechtbank Rotterdam, Sector bestuursrecht, Postbus 50951, 3007 BM Rotterdam . Dit moet u doen binnen zes weken na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt. Meer informatie over de beroepsprocedure vindt u op www.rechtspraak.nl.